YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

30 päivänä maaliskuuta 2000 *

Asiassa T-65/96,

Kish Glass & Co. Ltd, kotipaikka Dublin (Irlanti), edustajanaan solicitor M. Byrne, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Arendt & Medernach, 8—10 rue Mathias Hardt,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi oikeudellisen yksikön virkamies R. Lyal ja komissioon väliaikaisesti siirretty kansallinen virkamies R. Caudwell ja sittemmin suullisessa käsittelyssä Lyal ja oikeudellisen yksikön virkamies B. Doherty, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jota tukee

Pilkington United Kingdom Ltd, kotipaikka Saint Helens, Merseyside (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan solicitor J. Kallaugher, asianajaja Andreas Weitbrecht, Berliini, ja asianajaja M. Hansen, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Loesch & Wolter, 11 rue Goethe,

väliintulijana,

jossa kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan 21.2.1996 tehdyn komission päätöksen (asia IV/34.193 — Kish Glass), jolla on hylätty kantajan 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus; EYVL 1962, 13, s. 204) 3 artiklan 2 kohdan nojalla 17.1.1992 tekemä kantelu EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan (josta on tullut EY 82 artikla) rikkomisesta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. M. Moura Ramos sekä tuomarit V. Tiili ja P. Mengozzi,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 28.4.1999 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian taustalla olevat tosiseikat

1 Irlannin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, lasintoimittaja Kish Glass & Co. Ltd (jäljempänä Kish Glass tai kantaja) kanteli 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus; EYVL 1962, 13, s. 204; jäljempänä asetus N:o 17) 3 artiklan 2 kohdan nojalla 17.1.1992 komissiolle ja ilmoitti, että Pilkington United Kingdom Ltd (jäljempänä Pilkington) ja sen saksalainen tytäryhtiö Flabeg GmbH ovat käyttäneet väärin määräävää asemaansa Irlannin 4 mm:n floutlasimarkkinoilla soveltamalla siihen eri ehtoja kuin muille vastaavien suoritusten ostajille ja kieltäytymällä toimittamasta sille tämäntyyppistä lasia tietyn rajan ylittäviltä osin asettaen sen siten epäedulliseen kilpailuasemaan.

2 Komissio osoitti 14.2.1992 kantajalle asetuksen N:o 17 11 artiklan mukaisen tietopyynnön, johon tämä vastasi 10.3.1992.

3 Komission kehotettua Pilkingtonia ottamaan tähän kanteluun kantaa se väitti, ettei sillä ollut määräävää asemaa floutlasimarkkinoilla ja että se sovelsi alennusjärjestelmää, joka perustuu asiakkaan tärkeyteen, maksuaikoihin ja ostettuun määrään.

4 Kantaja esitti 1.7.1992 komissiolle kommenttinsa Pilkingtonin huomautuksista. Se katsoi, että Pilkingtonin käyttämä asiakkaiden luokitusjärjestelmä oli syrjivä ja että kyseinen yritys oli yli 80 prosentin markkinaosuudella suurin 4 mm:n floutlasin toimittaja Irlannissa eli sen määräävän markkina-aseman kannalta relevanteilla maantieteellisillä markkinoilla.

5 Komissio vastasi kantajalle 9.7.1992, ettei asiakkaiden luokittelu asiakastyypin ja määrän perusteella ollut syrjivää. Kantaja toimitti huomautuksensa näistä väitteistä 10.8.1992.

6 Komissio osoitti 18.11.1992 kantajalle neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyistä kuulemisista 25.7.1963 antamansa asetuksen N:o 99/63/ETY (EYVL 1963, 127, s. 2268; jäljempänä asetus N:o 99/63/ETY) 6 artiklan nojalla kirjeen, jossa se selosti, ettei ollut riittäviä perusteita hyväksyä sen kantelua ja jossa se kehotti tätä esittämään mahdollisia lisähuomautuksia lopullista kannanottoa varten. Kish Glass toimi tämän kehotuksen mukaisesti.

7 Komissio ilmoitti kantajalle 27.4.1993 pidetyn epävirallisen kokouksen jälkeen 24.6.1993 päivätyllä kirjeellään, ettei sen huomautuksiin sisältynyt yhtään sellaista tosiseikkaa tai oikeudellista seikkaa, joka voisi vaikuttaa komission 18.11.1992 päivätyssä kirjeessä esitettyihin johtopäätöksiin. Komissio ilmoitti kuitenkin aikovansa osoittaa Pilkingtonille asetuksen N:o 17 11 artiklan mukaisen tietopyynnön ja tiedottavansa menettelyn kulusta kantajalle.

8 Komissio toimitti 3.12.1993 kantajalle ei-luottamuksellisen version Pilkingtonin vastauksesta tähän tietopyyntöön.

9 Pilkington esitti komissiolle 16.2. ja 1.3.1994 päivätyillä kirjeillään kantansa kyseisten maantieteellisten markkinoiden määrittelystä ja sen määräävää markkina-asemaa koskevasta väitteestä.

10 Kish Glass vahvisti kahdella 8.3.1994 päivätyllä kirjeellään komissiolle kantansa, jonka mukaan relevantteina maantieteellisinä markkinoina on pidettävä Irlantia ja jonka mukaan Pilkington on käyttänyt väärin määräävää asemaansa erityisillä 4 mm:n floutlasimarkkinoilla. Se toimitti komissiolle myös tietoja Pilkingtonin soveltamista hinnoista Irlannin markkinoilla.

11 Kantaja toimitti komissiolle 24. ja 27.5.1994 muita tietoja, jotka sen mukaan osoittivat, että kuljetuskustannukset Manner-Euroopasta Irlantiin ovat paljon korkeampia kuin kuljetuskustannukset Yhdistyneestä kuningaskunnasta Irlantiin ja että oli olemassa paikalliset maantieteelliset markkinat.

12 Pilkington ilmoitti komissiolle 10.6.1994 päivätyllä kirjeellään olevansa eri mieltä kantajan toimittamista kuljetuskustannuksia koskevista tiedoista.

13 Saatuaan muilta yhteisön lasintuottajilta tietoja komissio osoitti kantajalle 19.7.1995 asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan nojalla toisen kirjeen, jossa se vahvisti, että relevantteina tuotemarkkinoina oli kaiken paksuisen floutlasin myynti jälleenmyyjille, että relevantit maantieteelliset markkinat kattoivat koko yhteisön ja että Pilkingtonilla ei ollut näillä markkinoilla määräävää asemaa.

14 Kantaja esitti 31.8.1994 huomautuksensa tästä toisesta kirjeestä asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan nojalla ja kiisti uudelleen sekä komission hyväksymän maantieteellisten markkinoiden ja tuotemarkkinoiden määrittelyn että sen arvioinnin Pilkingtonin määräävästä markkina-asemasta.

15 Komissio tiedusteli 31.10. ja 3.11.1995 välisenä aikana puhelimitse ja telekopioina kahdeksalta Irlannissa toimivalta lasin maahantuojalta niiden 4 mm:n floutlasin ostomenetelmistä.

16 Komissio lähetti 14.11.1995 asetuksen N:o 17 11 artiklan mukaisia tietopyyntöjä Irlannin markkinoilla toimiville yhtiöille sekä kantajalle ja Pilkingtonille saadakseen tietoja Irlannissa myydyn 4 mm:n floutlasin määrästä, myydyn lasin paksuudesta ja kuljetuskustannuksista Dublinin alueelle.

17 Komissio toimitti 18.12.1995 kantajalle viiden lasiyhtiön vastaukset, jotka se vastaanotti 22.12.1995. Komissio toimitti sille 7.2.1996 viiden muun lasiyhtiön vastaukset, jotka saapuivat sille 12.2.1996.

18 Komissio hylkäsi lopullisesti Kish Glassin tekemän kantelun 21.2.1996 tekemällään päätöksellä (asia IV/34.193 — Kish Glass; jäljempänä kanteen kohteena oleva päätös), joka saapui kantajalle 1.3.1996. Komissio pysyi aikaisemmassa kannassaan, jonka mukaan relevantit tuotemarkkinat muodostuivat kaiken paksuisen floutlasin myynnistä jälleenmyyjille, relevantit maantieteelliset markkinat kattoivat yhteisön kokonaisuudessaan tai ainakin yhteisön pohjoispuolen eikä Pilkingtonilla ollut näillä markkinoilla määräävää asemaa.

Oikeudenkäyntimenettely

19 Kish Glass nosti 11.5.1996 nyt esillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen toimittamallaan kannekirjelmällä.

20 Pilkington toimitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 30.9.1996 väliintulohakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen vastaajan vaatimuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen jaoston puheenjohtaja hyväksyi väliintulohakemuksen 30.6.1997 antamallaan määräyksellä.

21 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Se pyysi kuitenkin komissiota vastaamaan eräisiin kirjallisiin kysymyksiin, joihin komissio vastasi 22.3.1999.

22 Asianosaisten ja väliintulijan lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 28.4.1999 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

23 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa 21.2.1996 tehdyn komission päätöksen asiassa IV/34.193 — Kish Glass

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

24 Vastaaja vaatii väliintulijan tukemana, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudelliset seikat

25 Kantaja esittää kanteensa tueksi viisi kanneperustetta. Ensimmäisessä kanneperusteessaan, joka jakaantuu kahteen osaan, se väittää komission yhtäältä loukanneen sen puolustautumisoikeuksia ja toisaalta loukanneen oikeusvarmuuden periaatetta ja käyttäneen väärin harkintavaltaansa. Toisessa kanneperusteessaan se katsoo vastaajan jättäneen noudattamatta menettelysääntöjä. Sen kolmas kanneperuste koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista. Neljännessä ja viidennessä kanneperusteessaan se väittää komission tehneen ilmeisen arviointivirheen, kun se on määritellyt yhtäältä relevantit tuotemarkkinat ja toisaalta maantieteelliset markkinat.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee kantajan puolustautumisoikeuksien ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista sekä harkintavallan väärinkäyttöä

Asianosaisten väitteet

26 Kantaja väittää ensinnäkin, että komissio ei ole antanut sille riittävää määräaikaa esittää kantaansa ja että komissio on siten loukannut sen puolustautumisoikeuksia. Toiseksi se väittää, että hankkiessaan tietoja tavoilla, joista ei ole säädetty asetuksessa N:o 17, komissio on käyttänyt väärin harkintavaltaansa ja loukannut oikeusvarmuuden periaatetta.

— Kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaaminen

27 Kantaja tuo ensinnäkin esiin, että komissio pyysi 14.11.1995 päivätyllä kirjeellään irlantilaisia yhtiöitä toimittamaan sille tietoja Irlannin markkinoilla ja Manner-Euroopan markkinoilla myydyn floutlasin määrästä, mitoista ja paksuudesta. Kantaja sai 22.12.1995 ja 12.2.1996 jäljennöksen irlantilaisten yhtiöiden vastauksista, joihin 21.2.1996 tehty kanteen kohteena oleva päätös perustui. Vastausten sisältö olisi tukenut sen väitettä, mutta komissio antoi sille liian lyhyen määräajan (yhdeksän päivää) kommentoida kaikkia irlantilaisten yhtiöiden vastauksia estäen sitä tällä tavoin käyttämästä puolustautumisoikeuksiaan.

28 Kantaja väittää toiseksi, että yhteisöjen tuomioistuin on oikeuskäytännössään katsonut, että puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen missä tahansa menettelyssä, joka saattaa päättyä tietylle henkilölle vastaiseen päätökseen, on perustavanlaatuinen periaate, jota on noudatettava nimenomaisten säännöksien tai määräyksien puuttumisesta huolimatta. Komissio on puolustautumisoikeuksien

täytäntöönpanon yhteydessä vahvistanut säännöt, jotka koskevat sekä vastaajan että kantelijan oikeutta tutustua asiakirjoihin. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sekä kilpailu- että polkumyyntiasioita koskevassa oikeuskäytännössä on täsmennetty, että oikeudesta tutustua asiakirja-aineistoon seuraa implisiittisesti oikeus kommentoida asiakirja-aineistoon sisältyviä yksittäisiä asiakirjoja.

29 Komissio väittää, että kannekirjelmään liitetyt asiakirjat osoittavat, että kantaja on kantelunsa käsittelyn aikana saanut useaan otteeseen tilaisuuden esittää kantansa; kantelun jättämisen ja sille 19.7.1995 lähetetyn kirjeen välillä kantaja on saanut yhdeksään otteeseen tilaisuuden esittää huomautuksiaan. Tältä osin komissio täsmentää, että kantajalle on lähetetty ei-luottamukselliset jäljennökset Pilkingtonin ja neljän irlantilaisen maahantuojan vastauksista 18.12.1995 eli kaksi kuukautta ennen kanteen kohteena olevan päätöksen tekemistä; kaksi näistä neljästä yrityksestä kuuluu kolmen tärkeimmän maahantuojan joukkoon ja toiset kaksi kaikkein pienimpiin lasin maahantuojiin. Lisäksi kantajalle on lähetetty ei-luottamukselliset jäljennökset viidestä muusta vastauksesta 7.2.1996. Nämä vastaukset tukevat tietoja, jotka komissio on saanut 31.10. ja 3.11.1995 välisenä aikana tekemiensä puhelintiedustelujen avulla ja jotka on annettu kantajalle tiedoksi. Tämä on saanut kaksi ylimääräistä viikkoa esittääkseen huomautuksensa viimeksi mainituista vastauksista. Kantaja on ollut täysin tietoinen oikeudestaan esittää kantansa niistä asiakirja-aineistoon liitetyistä asiakirjoista, joihin sillä on ollut oikeus tutustua. Näin ollen ei ole ollut tarpeen, että sitä olisi nimenomaisesti kehotettu tähän.

— Harkintavallan väärinkäyttö ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaaminen

30 Kantaja tuo esiin, että komissio on selostanut kirjallisen käsittelyn aikana, että 14.11.1995 irlantilaisille yrityksille lähetetyillä tietopyynnöillä pyrittiin ainoastaan saamaan asiakirjatodisteet niistä vastauksista, jotka oli jo annettu telekopiona ja puhelimitse. Se väittää, että komission valitsemasta tavasta hankkia tarvitsemiaan tietoja, ensin puhelimitse ja sitten kirjallisesti, ei ole säädetty asetuksen N:o 17 11 artiklan 2—6 kohdassa ja että sen menettely on siten viimeksi mainittujen säännösten vastainen. Komissio on kantajan mielestä käyttänyt väärin harkintavaltaansa ja loukannut oikeusvarmuuden periaatetta.

31 Komissio katsoo, ettei asetuksen N:o 17 11 artikla sulje pois mahdollisuutta hankkia tietoja suullisesti siten, että sen jälkeen toimitetaan viralliset tietopyynnöt.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

— Kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaaminen

32 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen missä tahansa menettelyssä, jota käydään tiettyä henkilöä vastaan ja joka saattaa päättyä tälle vastaiseen päätökseen, on yhteisön oikeuden perustavanlaatuinen periaate, jota on noudatettava nimenomaisten säännösten tai määräysten puuttumisesta huolimatta. Tämä periaate edellyttää, että yritykselle, jota asia koskee, on annettava jo hallinnollisen menettelyn aikana mahdollisuus esittää näkemyksensä komission esittämien tosiseikkojen, väitteiden ja olosuhteiden paikkansapitävyydestä ja merkityksestä (ks. mm. asia C-301/87, Ranska v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-307, 29 kohta; yhdistetyt asiat C-48/90 ja C-66/90, Alankomaat ym. v. komissio, tuomio 12.2.1992, Kok. 1992, s. I-565, 37 kohta; asia C-135/92, Fiskano v. komissio, tuomio 29.6.1994, Kok. 1994, s. I-2885, 39 ja 40 kohta ja asia C-48/96 P, Windpark Groothusen v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. I-2873, 47 kohta).

33 On kuitenkin huomattava, että tämä periaate koskee sellaisten henkilöiden puolustautumisoikeuksia, joita vastaan komission tutkimus kohdistuu. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, tällainen tutkimus ei ole kontradiktori-

nen menettely niille yrityksille, joita asia koskee, vaan menettely, jonka komissio suorittaa omasta aloitteestaan tai hakemuksen johdosta voidakseen tehtävänsä mukaisesti valvoa kilpailusääntöjen noudattamista. Tästä seuraa, että menettelyn kohteena olevat yritykset ja ne yritykset, jotka ovat tehneet hakemuksen asetuksen N:o 17 3 artiklan nojalla sillä perusteella, että kilpailusääntöjen rikkomisen lopettaminen on niiden oikeutetun intressin mukaista, eivät ole samanlaisessa menettelyllisessä tilanteessa; jälkimmäiset yritykset eivät voi vedota puolustautumisoikeuksiin sellaisina kuin ne on määritelty mainitussa oikeuskäytännössä (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 142/84 ja 156/84, BAT ja Reynolds v. komissio, tuomio 17.11.1987, Kok. 1987, s. 4487, 19 kohta ja asia T-17/93, Matra Hachette v. komissio, tuomio 15.7.1994, Kok. 1994, s. II-595, 34 kohta).

34 Koska myös oikeus tutustua asiakirjoihin kuuluu menettelyllisiin takeisiin, joilla pyritään suojelemaan puolustautumisoikeuksia, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut vastaavasti, että yrityksiin sovellettavia kilpailusääntöjä koskevien komission hallinnollisten menettelyjen kontradiktorisen käsittelyn periaate koskee vain yrityksiä, joiden osalta komissio saattaa tehdä päätöksen perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan (joista on tullut EY 81 ja EY 82 artikla) rikkomisesta, joten kolmansien osapuolten oikeudet, sellaisina kuin niistä on säädetty asetuksen N:o 17 19 artiklassa, rajoittuvat oikeuteen osallistua hallinnolliseen menettelyyn. Kolmannet osapuolet eivät voi väittää, että niillä olisi oikeus tutustua komission asiakirja-aineistoon samoin edellytyksin kuin menettelyn kohteena olevilla yrityksillä (em. asia Matra Hachette v. komissio, tuomion 34 kohta).

35 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa kantajan oikeuksista kantelijana, että nyt esillä olevassa tapauksessa kantelun tutkintamenettely on pitkittynyt yli neljään vuoteen ja että kantajalla on ollut tilaisuus esittää kantansa useaan otteeseen. Varsinkaan irlantilaisten yritysten viisi viimeistä vastausta, jotka on toimitettu kantajalle, eivät muuta olennaisia menettelyn kohteena olevia seikkoja, eikä siten se, että komissio on jättänyt kantajalle vain yhdeksän päivää aikaa kommentoida sen vastauksia ennen kanteen kohteena olevan päätöksen tekemistä, ole estänyt sitä esittämästä asianmukaisesti näkemystään.

36 Näissä olosuhteissa ei voida väittää, että kantajan puolustautumisoikeuksia olisi loukattu.

— Harkintavallan väärinkäyttö ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaaminen

37 Väitteestä, jonka mukaan komissio on käyttänyt väärin harkintavaltaansa pyytäessään irlantilaisilta lasiyhtiöiltä tietoja puhelimitse tai telekopiona, vaikka asetuksen N:o 17 11 artiklan mukaan tällaiset pyynnöt on tehtävä kirjallisesti, on todettava ensiksi, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan harkintavallan väärinkäyttöä on se, että yhteisön toimielin toteuttaa toimenpiteen yksinomaan tai ainakin olennaisilta osin muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi (ks. asia C-84/94, Yhdistynyt kuningaskunta v. neuvosto, tuomio 12.11.1996, Kok. 1996, s. I-5755, 69 kohta ja asia T-77/95, SFEI ym. v. komissio, tuomio 15.1.1997, Kok. 1997, s. II-1, 116 kohta).

38 Nyt esillä olevassa asiassa on huomattava yhtäältä, että asetuksen N:o 17 11 artiklassa ei estetä komissiota hankkimasta tietoja suullisin pyynnöin siten, että se sen jälkeen toimittaa pyynnöt asianmukaisessa muodossa, ja toisaalta, että kantaja ei ole esittänyt näyttöä siitä, että näitä tietoja olisi hankittu suullisesti muiden kuin kyseisessä artiklassa tarkoitettujen päämäärien saavuttamiseksi.

39 Tästä seuraa, että ensimmäinen kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan perusteettomana.

Toinen kanneperuste, joka koskee menettelysääntöjen rikkomista

Asianosaisten ja väliintulijan väitteet

40 Kantaja väittää, että komissio on sivuuttanut yhteisön oikeudessa asetetut menettelylliset takeet osoittamalla Pilkingtonille tietopyynnön, jota ei ollut laadittu objektiivisella tavalla.

41 Väitteensä tueksi kantaja huomauttaa, että komissio on lähettänyt Pilkingtonille tietopyynnön 14.11.1995 eli samana päivänä kuin se lähetti tietopyynnöt irlantilaisille yhtiöille. Komission tietopyynnössä todetaan seuraavaa: "Vastauksessaan Kish pysyy kannassaan, jonka mukaan 4 mm:n kirkas floutlasi muodostaa erilliset markkinat Irlannissa [— —] Kish katsoo lisäksi, että ainoastaan Pilkington voi toimittaa Irlannin markkinoilla kysyttyjä kokoja. Komissio on tutkinut tämän seikan, eikä se vaikuta kovin perustellulta. Jotta kuitenkin asiakirja-aineistoon saataisiin kaikki tarvittavat todisteet kantelun hylkäämiseksi, on tarpeen esittää uusi tietopyyntö." Näin siis komissio on ilmoittanut Pilkingtonille, että hakemus ei ollut kovin perusteltu, vaikka kyseistä ongelmaa ei ollut vielä tutkittu, koska se ei ollut vielä saanut vastauksia 14.11.1995 päivätyssä kirjeessä esitettyihin kysymyksiin. Tästä seuraa, että vaikka komissiolla ei ole voinut olla aavistustakaan siitä, mitä tietopyynnöistä olisi voinut ilmetä, se on kuitenkin ilmoittanut tutkimuksen kohteena olevalle osapuolelle aikovansa hylätä kantelun ja pyytänyt siltä todisteet sen tekemiseksi.

42 Komissio huomauttaa, että asetuksen N:o 17 11 artiklan 3 kohdassa komissio velvoitetaan mainitsemaan tietopyynnön tarkoitus. Se tiesi sillä hetkellä, kun nämä kirjeet kirjoitettiin, että Kish Glassin väitteet eivät todennäköisesti olleet perusteltuja, koska se oli jo saanut puhelimitse ja telekopioina niiden yritysten vastaukset, joiden puoleen se aikoi kääntyä kirjallisesti. Se oli siten tutkinut vakavasti ja vaadittua huolellisuutta noudattaen Kish Glassin väitteet, mutta todennut ne virheellisiksi.

43 Väliintulijan mukaan puolueettomuusvelvollisuuden noudattamiseksi on olennaista, ettei komissio tutkimustensa yhteydessä ota ennalta kantaa kanteluun. Tämä ei merkitse sitä, että komission virkamiehet eivät voisi muodostaa alustavaa kantaansa kantelussa esiin tulleista ongelmista. Puolueettomuusvelvollisuus edellyttää, että ainakin siihen saakka, kun kantelija on käyttänyt oikeuttaan esittää asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukaiset huomautukset, komissio on avoin kaikelle keskustelulle, joka saattaa johtaa kannan muuttamiseen. Ei ole kuitenkaan mitään oikeudellista estettä sille, että komission virkamiehet ilmoittavat alustavasta käsityksestään tutkinnan kohteena olevalle yritykselle, kun ne ovat sen muodostaneet. Nyt esillä olevassa asiassa komissio oli jo ilmoittanut näkemyksensä Kish Glassille asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukaisella kirjeellään, jonka mukaan kantelua ei ollut syytä hyväksyä. Lisäksi kantajalla oli jo ollut mahdollisuus esittää huomautuksensa komission kannasta. Lähettäessään kyseisen tietopyynnön komissiolla oli jo alustava käsitys, eikä sen ilmoittaminen Pilkingtonille merkitse objektiivisuuden ja puolueettomuuden periaatteen loukkaamista.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

44 Ensinnäkin on muistettava, että asetuksen N:o 17 11 artiklan 3 kohdassa säädetään, että kun komissio lähettää tietopyynnön yritykselle tai yritysten yhteenliittymälle, sen on mainittava pyynnön oikeudellinen peruste ja tarkoitus sekä säädetyt seuraamukset virheellisten tietojen antamisesta. Tämän vuoksi komissiolla oli velvollisuus ilmoittaa Pilkingtonille 14.11.1995 päivätyssä kirjeessään ne syyt, joiden vuoksi se pyysi tältä lisätietoja.

45 Toiseksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jos komissio päättää tutkia sille jätetyn kantelun, sen on, ellei sillä ole asianmukaisia perus-

teita tehdä toisin, suoritettava tutkinta vaadittua huolellisuutta, vakavuutta ja tarkkuutta noudattaen voidakseen täysin tietoisena asiaan vaikuttavista seikoista arvioida kantelun tekijöiden sen harkittaviksi esittämät tosiseikat ja oikeudelliset seikat (asia T-7/92, Asia Motor France ym. v. komissio, tuomio 29.6.1993, Kok. 1993, s. II-669, 36 kohta).

46 Nyt esillä olevassa asiassa asiakirja-aineistosta ilmenee, että komission tutkinta on suoritettu yli neljän vuoden pituisena ajanjaksona, jonka aikana komissio on vastaanottanut huomattavan määrän alan yritysten huomautuksia, tutkinut ne ja antanut kantelijalle tilaisuuden esittää useaan otteeseen kaikki mahdollisesti huomioon otettavat seikat. Komissio on näin toimiessaan noudattanut kaikissa tehtävissään vaadittua huolellisuutta, vakavuutta ja tarkkuutta. Kantaja ei ole näyttänyt toteen päinvastaista, kun se on tyytynyt huomauttamaan, että komissio oli 14.11.1995 päivätyssä kirjeessään katsonut, ettei sen kantelu ollut "kovin perusteltu", ja pyytänyt Pilkingtonilta lisätietoja sen "hylkäämiseksi".

47 Tämän vuoksi toinen kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

Kolmas kanneperuste, joka koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista ja oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista

Asianosaisten väitteet

48 Kantaja väittää, että komission päätös on muodollisesti virheellinen ja että sillä loukataan oikeusvarmuuden periaatetta.

49 Tältä osin se väittää, että päätökset kantelujen hylkäämisestä tehdään yleensä perustellulla kirjeellä, jonka on allekirjoittanut komission kilpailuasioista vastaava jäsen. Tässä tapauksessa tämä on ainoastaan allekirjoittanut vahvistuskirjeen, jossa on esitetty yhteenveto menettelystä ja sen jälkeen hylätty kantelu viittaamalla perustelujen osalta erilliseen asiakirjaan. Tähän asiakirjaan ei sisälly sellaisia todisteita (kuten allekirjoitusta tai edes nimikirjaimia), jotka osoittaisivat komission toimivaltaisen jäsenen hyväksyneen sen. Tämä epätavanomainen menettely huomioon ottaen kantajan ei ole ollut mahdollista määritellä, onko toimivaltainen komission jäsen nähnyt tai hyväksynyt sen kantelun hylkäämisestä tehdyn päätöksen perustelut. Esillä olevassa asiassa on siten kyse muotovirheestä eikä perusteluihin liittyvästä ongelmasta.

50 Komissio huomauttaa ensinnäkin, että kanteen kohteena olevan päätöksen muoto ei ole epätavallinen, ja toiseksi, että siinä viitataan nimenomaisesti liitteeseen, joka sisältää perustelut, joiden vuoksi se on päättänyt hylätä kantelun.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

51 On todettava, että oikeuskäytännön mukaan päätöksessä tehtyä viittausta erilliseen asiakirjaan on arvioitava EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan (josta on tullut EY 253 artikla) valossa ja ettei viittauksen käyttämisellä jätetä noudattamatta yhteisön toimielimille asetettua perusteluvelvollisuutta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asiassa T-504/93, Tiercé Ladbroke vastaan komissio, 12.6.1997 antamassaan tuomiossa (Kok. 1997, s. II-923, 55 kohta) katsonut, että komission päätöksessä, joka on annettu tiedoksi tutkinnan perusteena olevan kantelun laatijalle ja jossa viitataan asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukaisesti lähetettyyn kirjeeseen, esitetään riittävän selvästi syyt, joiden perusteella kantelu on hylätty, ja se on siten perustamissopimuksen 190 artiklassa asetetun perusteluvelvollisuuden mukainen. Riippumatta siitä, pidetäänkö tämän viittauksen käyttämistä perusteluja vai muotovaatimuksia koskevana ongelmana, tämä analyysi pätee sitäkin suuremmalla syyllä silloin, kun viittaus koskee päätökseen liitettyä asiakirjaa, joka siten sisältyy päätökseen. Kantaja ei ole myöskään näyttänyt toteen epäilyjä, joiden mukaan vastuussa oleva komission jäsen ei olisi tuntenut kanteen kohteena olevan päätöksen perusteluja.

52 Edellä mainittu viittaus riittää täyttämään yhteisön oikeudessa edellytetyn oikeusvarmuuden vaatimukset.

53 Tästä seuraa, että myös kolmas kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

Neljäs kanneperuste, joka koskee relevanttien tuotemarkkinoiden määrittelyssä tehtyä ilmeistä arviointivirhettä

Asianosaisten väitteet

54 Kantaja väittää, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen, kun se ei ole määritellyt kanteen kohteena olevan päätöksen 19 kohdassa relevantteja tuotemarkkinoita 4 mm:n floutlasin markkinoiksi, vaan kaikenpaksuisen jälleenmyyjille myydyn hiomattoman tai karkean floutlasin markkinoiksi ottaen huomioon näillä markkinoilla toimivat yritykset sekä tarjonnan että kysynnän puolella kaikenpaksuiselle lasille. Kun tuotteet, joiden mitat ja tyypit ovat erilaisia, eivät ole kuluttajan kannalta korvaavia tuotteita, ei riitä, että tutkitaan, ovatko markkinoilla toimivat yritykset samoja, vaan kuten yhteisöjen tuomioistuin on tehnyt asiassa 322/81, Michelin vastaan komissio, 9.11.1983 antamassaan tuomiossa (Kok. 1983, s. 3461), on otettava huomioon myös markkinoiden kilpailuedellytykset sekä kysynnän ja tarjonnan rakenne.

55 Kantaja tuo esiin kilpailuedellytysten osalta, että koska merkittävä prosenttiosuus markkinoista kuuluu tosiasiassa yhdelle valmistajalle, ne tuottajat, jotka eivät myy brittiläisten mittojen mukaisia lasilevyjä (2 440 mm × 1 220 mm),

eivät ole todennäköisesti kilpailukykyisiä markkinoiden jäljelle jäävällä osalla ja voivat siten päättää olla kilpailematta tai olla pyrkimättä tukemaan kilpailua. Tällä on merkittävä vaikutus markkinoiden kilpailuedellytyksiin ja sen vahvistaa se, että Pilkingtonilla on suuri osuus (84 prosenttia) 4 mm:n floutlasimarkkinoista. Tältä osin kantaja korostaa, että sen tietojen mukaan Pilkington on ainoa 4 mm:n floutlasin valmistaja, joka käyttää tietynmittaisia levyjä, joilla lasi jäähdytetään ("lehr-beds"), jolloin se voi mukauttaa lasin brittiläisiin mittoihin ilman hävikkiä. Se uskoo tietävänsä, että muut mannermaista lasia valmistavat tuottajat käyttävät "lehr-bedsejä", joiden avulla ne voivat valmistaa ainoastaan mannermaista kokoa olevia levyjä (3 210 mm × 2 250 mm). On todennäköistä, että Irlannin markkinoilla vain kahdella jälleenmyyjällä on tarvittavat välineet mannermaisten kokojen pienentämiseksi brittiläisiin mittoihin ja että lisäksi toinen näistä hankkii Pilkingtonilta 30 prosenttia tarvitsemistaan brittiläisistä mitoista.

56 Kantaja väittää tarjonnan rakenteen osalta, että kuten irlantilaisten yhtiöiden vastauksissa on vahvistettu, yli 27 prosenttia Irlannissa myydystä 4 mm:n floutlasista on brittiläistä kokoa. Pilkingtonilla on lähes monopoliasema kyseisen koon osalta (95 prosenttia myynnistä) ja lisäksi sillä on 84 prosenttia 4 mm:n floutlasin Irlannin markkinoista. Tämä vaikuttaa floutlasimarkkinoiden tarjontaan: tämän markkinoiden rakenteen vuoksi brittiläistä kokoa olevia lasilevyjä ostavien asiakkaiden on neuvoteltava kaikista ko'oista tämän valmistajan kanssa, joka kykenee täyttämään niiden muut tarpeet 4 mm:n floutlasin osalta.

57 Se toteaa lisäksi, että 4 mm:n floutlasin on katsottava muodostavan relevantit tuotemarkkinat, sillä tätä tuotetta ei voida korvata muunpaksuisella floutlasilla: 4 mm:n floutlasin ja muunpaksuisen lasin välinen kysynnän ristijousto on olematon; 4 mm:n floutlasin hinnankorotuksilla ei ole todennäköisesti mitään vaikutusta muiden floutlasituotteiden kysyntään. Huolimatta 4 mm:n floutlasin hintojen merkittävästä vaihtelusta Irlannissa muiden floutlasituotteiden kysyntä

on pysynyt vakaana. Sekä yhteisöjen tuomioistuimen että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ja komission päätöksistä ilmenee (ETY:n perustamissopimuksen 86 artiklan mukaisesta menettelystä 22 joulukuuta 1987 tehty komission päätös 88/138/ETY (IV/30.787 ja 31.488 — Eurofix — Bauco v. Hilti) (EYVL 1988, L 65, s. 19); ETY:n perustamissopimuksen 86 artiklan mukaisesta menettelystä 24 päivänä heinäkuuta 1991 tehty komission päätös 92/163/ETY (IV/31.043 — Tetra Pak II) (EYVL 1992, L 72, s. 1); asia C-53/92 P, Hilti v. komissio, tuomio 2.3.1994, Kok. 1994, s. I-667; asia T-30/89, Hilti v. komissio, tuomio 12.12.1991, Kok. 1991, s. II-1439 ja asia T-83/91, Tetra Pak v. komissio, tuomio 6.10.1994, Kok. 1994, s. II-755), että kyse on relevanteista markkinoista, kun keskenään korvattavissa olevien tuotteiden kysynnän ristijousto on vähäistä: tästä seuraa, että tuotemarkkinat ovat sitä suuremmalla syyllä muista tuotemarkkinoista erilliset, kun ristijousto on olematonta.

58 Se lisää vielä, että siitä, että yksi Pilkingtonin neljästä tuotantopaikasta on erikoistunut 4 mm:n floutlasin tuotantoon, voidaan päätellä, ettei sitä ole mahdollista muuntaa nopeasti muunpaksuisen lasin tuotannoksi.

59 Komissio väittää yhteisöjen tuomioistuimen todenneen asiassa Michelin vastaan komissio antamassaan tuomiossa (mainittu edellä 54 kohdassa), että erityyppisten ja -kokoisten tuotteiden, jotka eivät ole käyttäjän kannalta toisiaan korvaavia, voidaan kuitenkin katsoa kuuluvan samoille markkinoille, jos ne ovat teknisesti samankaltaisia tai toisiaan täydentäviä ja jos niitä toimittavat jälleenmyyjät, joiden on vastattava koko tuotevalikoimaa koskevaan kysyntään. Tämä soveltuu hiomattoman floutlasin markkinoille, joilla ensimmäisessä jälleenmyyntivaiheessa sekä tarjonnan että kysynnän puolen toimijat ovat samoja kaikenpaksuisen lasin osalta. Se vetoaa siihen, että kantaja ei ole esittänyt todisteita väitteelleen, jonka mukaan kilpailuedellytykset muuttuvat, kun yhtäältä merkittävä prosenttiosuus markkinoista kuuluu tosiasiassa yhdelle tuottajalle ja toisaalta tuottajilla, jotka eivät myy brittiläistä kokoa olevia 4 mm:n floutlasilevyjä, ei ole suuriakaan mahdollisuuksia olla kilpailukykyisiä markkinoiden jäljelle jäävällä osalla ja ne voivat päättää olla osallistumatta kilpailuun viimeksi mainitulla markkinoiden osalla.

60 Se vastaa kantajan tarjonnan rakenteesta esittämiin väitteisiin, joiden mukaan Pilkingtonilla on brittiläisissä mitoissa myytyä floutlasia koskevien markkinoiden osalla olevan lähes monopoliasemansa vuoksi ylitsepääsemätön etu markkinoilla kokonaisuudessaan, että tietyissä mitoissa myyty tietynpaksuinen lasi voidaan korvata samanpaksuisella eri mitoissa myydyllä lasilla, koska kaikki tukkukauppiaat kykenevät leikkaamaan suurempia kokoja päästäkseen jalostajien ja lopullisten kuluttajien edellyttämään kokoon. Brittiläistä kokoa olevaa floutlasia käytetään täsmälleen samoihin taloudellisiin tarkoituksiin kuin mannermaista kokoa olevaa floutlasia.

61 Se tuo lopuksi esiin, että kantaja ei ole esittänyt todisteita väitteelleen, jonka mukaan Irlannin 4 mm:n floutlasimarkkinat olisivat erityisyytensä vuoksi riippumattomia muunpaksuisen lasin markkinoista. Todellisuudessa lasinvalmistus on teknisesti lähes samanlaista kaikkien paksuuksien osalta ja tuotantolinja voidaan nopeasti mukauttaa ilman kohtuuttomia kustannuksia paksuudesta toiseen siirtymiseksi.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

62 On todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tutkittaessa onko yrityksellä mahdollisesti määräävää asemaa tietyillä markkinoilla, kilpailun mahdollisuuksia on arvioitava sellaisilla markkinoilla, jotka kattavat kaikki tuotteet, jotka ominaisuuksiensa perusteella soveltuvat erityisen hyvin tyydyttämään muuttumattoman tarpeen ja jotka ovat rajoitetusti korvattavissa muilla tuotteilla (ks. mm. asia 31/80, L'Oréal, tuomio 11.12.1980, Kok. 1980, s. 3775, 25 ja edellä 54 kohdassa mainittu asia Michelin v. komissio, tuomion 37 kohta). Saman oikeuskäytännön mukaan (edellä asia Michelin v. komissio, tuomion 44 kohta) sen perusteella, että tuotteen eri tyypit ja koot eivät ole kuluttajan erityisten tarpeiden kannalta korvattavissa keskenään, ei voida katsoa, että kunkin tällaisen tyypin ja koon osalta olisi olemassa erilliset markkinat arvioitaessa määräävän markkina-aseman olemassaoloa. Lisäksi, koska relevanttien markkinoiden määrittämisen tarkoituksena on arvioida tietyn yrityksen mahdollisuutta estää toimivan kilpailun jatkumista sekä toimia kilpailijoistaan,

asiakkaistaan ja kuluttajista huomattavan riippumattomalla tavalla, tältä osin pelkkä tuotteen objektiivisten ominaisuuksien tutkiminen ei ole riittävää, vaan on myös otettava huomioon markkinoiden kilpailuedellytykset sekä kysynnän ja tarjonnan rakenne (edellä 54 kohdassa mainittu asia Michelin v. komissio, tuomion 37 kohta).

63 Nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on tutkittava, estivätkö floutlasimarkkinoiden kilpailuedellytykset sekä tarjonnan rakenne sen, että komissio saattoi asiassa Michelin vastaan komissio annetun tuomion (mainittu edellä 54 kohdassa) perusteella katsoa, että vaikka eripaksuiset lasit eivät ole korvattavissa lopullisten käyttäjien kannalta, relevantteina tuotemarkkinoina on pidettävä kaikenpaksuisen hiomattoman floutlasin markkinoita, koska jälleenmyyjien on vastattava koko tuotevalikoiman kattavaan kysyntään.

64 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa aluksi, että vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että vaikka yhteisöjen tuomioistuimet harjoittavat yleisesti kokonaisvaltaista valvontaa kilpailusääntöjen soveltamisedellytysten täyttymisen suhteen, yhteisöjen tuomioistuinten valvoessa komission harkintavallan käyttöä monitahoisissa taloudellisissa kysymyksenasetteluissa tämän valvonnan on kuitenkin rajoituttava sen tarkistamiseen, että menettelysääntöjä ja perusteluvelvollisuutta on noudatettu, että tosiseikat pitävät aineellisesti paikkansa, ettei ilmeistä arviointivirhettä ole tehty ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin.

65 Kantaja väittää, että se, että mannermaiset tuottajat eivät valmista brittiläistä kokoa olevaa lasia, estää niitä kilpailemasta tehokkaasti Pilkingtonin kanssa. Tältä osin on huomattava, että komissio on tutkinut tämän kysymyksen kanteen kohteena olevan päätöksen 15 kohdassa ja päätynyt vastakkaiseen johtopäätökseen kuin kantaja. Se on todennut yhdeksän irlantilaisen maahantuojan toimittamien tietojen perusteella, että tukkukauppiaat eivät antaneet selvää etusijaa

brittiläiselle koolle, siltä osin kuin ne saattoivat leikata — ilman liiallista hävikkiä — mannermaista kokoa olevaa lasia päästäkseen brittiläiseen kokoon. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn menettelyn aikana kantaja on tältä osin ainoastaan väittänyt, että sillä olevien tietojen mukaan Pilkington oli ainoa 4 mm:n floutlasin valmistaja, joka saattoi mukauttaa lasin brittiläisiin mittoihin ilman hävikkiä, että se uskoi tietävänsä, että muut tuottajat käyttivät "lehr-bedsejä", joiden avulla ne voivat valmistaa ainoastaan muunkokoisia levyjä, ja että oli todennäköistä, että tukkukauppiaat eivät kyenneet leikkaamaan mannermaisia levyjä ilman hävikkiä. Kantaja ei ole kuitenkaan esittänyt todisteita väitteensä tueksi eikä myöskään esittänyt sellaisia seikkoja, jotka osoittaisivat vääräksi komission tässä asiassa tekemän arvioinnin, joka perustuu suoraan markkinoilla toimivilta yrityksiltä hankittuihin tietoihin.

66 Kantaja väittää niin ikään, että arvioitaessa Pilkingtonin lähes monopoliasemaa 4 mm:n paksuista brittiläistä kokoa olevan lasin osalta, tällä on etulyöntiasema kaupallisissa suhteissaan lasin maahantuojien kanssa. Lisäksi kantaja väittää, että 4 mm:n lasia ei voida korvata muunpaksuisella floutlasilla.

67 Tältä osin on todettava, että kantaja ei ole näyttänyt, että maahantuojien Pilkingtonin tuotteille antama mahdollinen etusija ei olisi ilmaus niiden taloudellisista intresseistä tai sopimusvapauden käyttämisestä. Näin ollen tällaisen etusijan ei voida tulkita olevan aihetodiste tarjonnan rakenteen muuttumisesta markkinoilla. Tämän jälkeen on todettava, että irlantilaisten yhtiöiden antamista vastauksista, joita kantaja ei ole riitauttanut, ilmenee, että brittiläistä kokoa olevan 4 mm:n floutlasin myynti Irlannissa vastaa noin 27:ää prosenttia markkinoista. Vaikka myönnettäisiinkin, että Pilkingtonilla on lähes monopoliasema brittiläistä kokoa olevan 4 mm:n floutlasin osalta, tämä prosenttiosuus ei ole selvästikään sellaisenaan riittävä, jotta voitaisiin katsoa kantajan tavoin, että Pilkington hallitsee suurinta osaa 4 mm:n floutlasin myynnistä Irlannissa. Itse

asiassa noin 73 prosenttia tämän tuotteen kysynnästä muodostuu mannermaista kokoa olevan lasin ostoista, joihin Pilkington ei pysty vaikuttamaan.

68 Komissio on esittänyt kanteen kohteena olevan päätöksen 18 kohdassa, että 4 mm:n lasin valmistus on teknisesti käytännöllisesti katsoen samanlaista kuin muunpaksuisen lasin valmistus ja että lasinvalmistajat voivat nopeasti muuttaa tuotantoaan ilman kohtuuttomia kustannuksia. Tältä osin on huomattava, että se, että yksi Pilkingtonin neljästä tuotantopaikasta on erikoistunut tietyntyyppisen lasin valmistukseen, ei merkitse sitä, että lasin tekniset valmistusmenetelmät olisivat erilaisia, eikä se osoita, että taloudellinen toimija, jolla on ainoastaan yksi tuotantopaikka, ei pystyisi muuttamaan nopeasti tuotantoaan, joten myöskään kantajan väitettä, joka perustuu 4 mm:n lasin ja muunpaksuisen lasin tarjonnan jouston puuttumiseen, ei voida hyväksyä.

69 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo siten, että kantaja ei ole näyttänyt, että komissio olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan kanteen kohteena olevan päätöksen 19 kohdassa, että relevantteina tuotemarkkinoina ovat kaikenpaksuisen lasin markkinat. Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi hyväksyä kyseistä väitettä.

70 Neljäs kanneperuste on näin ollen hylättävä perusteettomana.

Viides kanneperuste, joka koskee maantieteellisiä markkinoita koskevaa ilmeistä arviointivirhettä

Asianosaisten väitteet

71 Kantaja korostaa, että vaikka komissio myöntääkin, että Irlannin floutlasimarkkinoiden tietyt erityispiirteet poikkeavat Manner-Euroopan markkinoista

(toisin sanoen tuotantolaitteiden puuttuminen ja se, että floutlasi kuljetetaan meriteitse), se on kanteen kohteena olevan päätöksen 23 kohdassa katsonut, että lasin kuljetuskustannusten ja hintatason analyysi yhteisön eri alueilla johtaa päätelmään, jonka mukaan relevantteina maantieteellisinä markkinoina oli yhteisö tai yhteisön pohjoinen osa. Komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen, sillä sen olisi pitänyt katsoa, että relevantteina maantieteellisinä markkinoina oli Irlanti tai Irlanti ja Yhdistynyt kuningaskunta.

72 Se esittää lähinnä kolme väitettä kanteen kohteena olevassa päätöksessä hyväksyttyä maantieteellisten markkinoiden määritelmää vastaan.

— Ensimmäinen väite

73 Komission relevanttien maantieteellisten markkinoiden määrittelyssä soveltama kriteeri ei sovi yhteen yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 27/76, United Brands vastaan komissio, 14.2.1978 antaman tuomion (Kok. 1978, s. 207) kanssa. Sen sijaan, että se määritteli lasimarkkinat ottamalla huomioon vain kuljetuskustannukset Irlantiin, sen olisi pitänyt määritellä se alue, jolla kyseisen tuotteen muut objektiiviset kilpailuedellytykset ovat samankaltaisia kaikille taloudellisille toimijoille: tämän kriteerin soveltamisen olisi pitänyt johtaa siihen johtopäätökseen, että relevantteina maantieteellisinä markkinoina oli Irlanti (tai Irlanti ja Yhdistynyt kuningaskunta). Irlannin määritteleminen relevanteiksi maantieteellisiksi markkinoiksi saa tukea siitä, että tässä maassa Manner-Euroopan vientiyrityksillä ei ole minkäänlaista merkitystä kilpailtaessa 4 mm:n floutlasin myynnistä, koska niiden yhteenlaskettu markkinaosuus on noin 16 prosenttia, kun taas Pilkingtonin markkinaosuus on 84 prosenttia.

— Toinen väite

74 Komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen todetessaan, että kahden Pohjois-Euroopan tuottajan kuljetuskustannukset Irlantiin olivat noin 7—8 prosenttia korkeammat kuin Pilkingtonin kuljetuskustannukset, kun taas yhdellä Euroopan tämän alueen tuottajalla oli Pilkingtonia alhaisemmat kustannukset samasta kuljetuksesta. Sen komissiolle 24.5.1994 osoittamaan kirjeeseen sisältyvästä analyysistä ilmenee, että mannermaisten tuottajien Irlantiin suorittamien meri- ja maakuljetusten kustannukset ovat todellisuudessa paljon korkeammat kuin Pilkingtonin kustannukset: mannermaisen tuottajan valmistamaa lasia on kuljetettava paljon pidempi matka maanteitse ja laivalla, eikä sen osalta saada sellaisia huomattavia alennuksia maa- ja merikuljetuksista, joita Pilkington voisi saada.

75 Tämän analyysin perustana oleva näkemys on sopusoinnussa komission joissakin päätöksissään omaksuman näkemyksen kanssa (yrityskeskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille 21 päivänä joulukuuta 1993 tehty komission päätös 94/359/EY (Asia IV/M.358 — Pilkington-Techint/SIV) (EYVL 1994, L 158, s. 24; jäljempänä Pilkington-Techint/SIV-päätös), jossa hiomattoman floutlasin katsottiin olevan massiivinen ja raskas tuote, jonka kuljetus pitkillä matkoilla on kallista; ETY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan soveltamisesta 7 päivänä joulukuuta 1988 tehty komission päätös 89/93/ETY (IV/31.906 — Laakalasi) (EYVL 1989, L 33, s. 44; jäljempänä laakalasipäätös), jossa tuotantolaitosten maantieteellistä sijaintia pidettiin laakalasin kuljetuksen kannalta elintärkeänä tekijänä; ETY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan soveltamisesta 5 päivänä joulukuuta 1988 tehty komission päätös 89/22/ETY (IV/31.900 — BPB Industries plc) (EYVL 1989, L 10, s. 50; jäljempänä BPB-päätös), jossa kuljetuskustannusten ja tuotantolaitosten sijoittamisesta markkinoiden läheisyyteen saatavien etuuksien vuoksi pidettiin mahdottomana pyrkiä kannattavalla tavalla brittiläisille tai irlantilaisille markkinoille ulkomailta käsin laajassa mittakaavassa ja pitkien ajanjaksojen aikana).

76 Lisäksi kuljetuskustannusten merkityksen relevantteja maantieteellisiä markkinoita määritettäessä vahvistavat irlantilaisten yritysten vastaukset, joista ilmenee,

että Dublinin alueelle (lähelle Pilkingtonin tehdasta) tai Dublinista hyvien tieyhteyksien päässä oleville paikkakunnille (Galwayn kaupunki) sijoittautuneet lasiyhtiöt hankkivat tavaraa lähes yksinomaan Pilkingtonilta (98 prosenttia), kun taas kauempana toimivat (Tipperaryn, Limerickin ja Wexfordin kaupunkeihin sijoittautuneet) yritykset ostavat tältä pienempiä määriä (77, 62 ja 66 prosenttia).

— Kolmas väite

77 Yhdistyneestä kuningaskunnasta muihin jäsenvaltioiden vietävän 4 mm:n floutlasin fob-hintojen (hinnat vapaasti aluksessa) ja cif-hintojen (kulut, vakuutus ja rahti maksettuina) analyysi vuosina 1990—1992 osoittaa, että Irlannin markkinoilla ei ole yhteisiä piirteitä muiden eurooppalaisten markkinoiden kanssa ja että ne muodostavat erilliset markkinat; tämän analyysin mukaan cif-hintojen keskiarvo kyseisenä ajankohtana Irlantiin oli 470 ecua tonnilta; Pohjois-Euroopan maihin (Saksa, Alankomaat, Belgia ja Luxemburg) se vaihteli 500 ja 540 ecun välillä tonnilta ja Etelä-Euroopan maihin (Ranska, Italia, Portugali, Espanja ja Kreikka) se vaihteli 330 ja 430 ecun välillä tonnilta; toisaalta fob-hintojen keskiarvo kyseisenä ajankohtana Irlantiin oli 370 ecua tonnilta, Pohjois-Euroopan maihin se vaihteli 300 ja 330 ecun välillä tonnilta ja Etelä-Euroopan maihin 300 ja 370 ecun välillä tonnilta.

Komission väitteet

— Ensimmäinen väite

78 Komissio kiistää jättäneensä soveltamatta yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa United Brands vastaan komissio antamassa tuomiossa vahvistamaa kriteeriä ja huomauttaa katsoneensa kanteen kohteena olevan päätöksen 24 kohdassa, että määräävän markkina-aseman olemassaolo on

määriteltävä alueella, jolla "tuotteen objektiivisten kilpailuedellytysten on oltava samankaltaisia kaikille taloudellisille toimijoille": tämän kriteerin perusteella se on todennut, että kuljetuskustannukset eivät eristäneet Irlantia mannermaan markkinoista.

— Toinen väite

79 Se katsoo, että sen kuljetuskustannusten analyysistä tekemät johtopäätökset ovat oikeita; se on todennut asianomaisten tuottajien asetuksen N:o 17 11 artiklaan perustuviin komission kirjeisiin antamiin vastauksiin sisältyvien tietojen perusteella, että tietyn Pohjois-Euroopan tuottajan kustannukset olivat hieman alhaisemmat kuin Pilkingtonin kustannukset, kun taas kahdella muulla tuottajalla oli kustannuksia, jotka ylittivät enintään vain 7—8 prosentilla Pilkingtonin kustannukset lastin arvoon suhteutettuna. Se on myös todennut, että Etelä-Euroopan tuottajilla oli huomattavasti lastin arvoa korkeammat kustannukset. Ottaen huomioon, että erään valmistajan lisäkustannukset kuljetuksesta sen kansallisten markkinoiden rajoille olivat 10 prosentin luokkaa tuotteen arvosta, se on päätellyt, että Pohjois-Euroopan tuottajien kuljetuskustannukset Irlantiin olivat niissä rajoissa, jotka ne hyväksyivät kansallisilla markkinoillaan. Lisäksi se toteaa, ettei kantaja ole esittänyt todisteita, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että useille puolueettomille yrityksille asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla osoitettuun kirjeeseen annetuista vastauksista saadut tiedot olisivat virheellisiä, ja ilmoittaa, ettei se ole vakuuttunut sille saapuneiden tietojen epäluotettavuudesta.

— Kolmas väite

80 Komissio huomauttaa, että hintatiedot, joiden perusteella se teki kanteen kohteena olevan päätöksen, on saatu suoraan tuottajilta, kun taas kantajan ilmoittamat eri luvut ovat kiistanalaisia. Tutkinnan aikana komissio sai

yksityiskohtaisen erittelyn Pilkingtonin hinnoista, eikä niillä ollut mitään yhteyttä kantajan esittämiin hintoihin. Ajanjakson 1990—1992 aikana Pilkingtonin soveltama keskimääräinen hinta Irlannissa oli hyvin lähellä kussakin Pohjois-Euroopan maassa sovellettua hintaa. Se lisää, että kantajan käyttämät fob- ja cif-hinnat eivät ole luotettavaa näyttöä. Lyhenne fob viittaa tuotteen hintaan aluksella eikä sisällä myöhempiä kuljetuskustannuksia, kun taas floutlasia myydään "perillä" suoritettavan hinnan perusteella, jolloin tuottaja vastaa kuljetuskustannuksista. Cif-luvut eivät ilmaise todellisia markkinahintoja, koska niissä ei oteta huomioon annettuja alennuksia.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

— Ensimmäinen väite

81 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa United Brands vastaan komissio antamassaan tuomiossa, että kilpailumahdollisuuksia on perustamissopimuksen 86 artiklan kannalta tarkasteltava kyseisen tuotteen ominaisuuksien kannalta ja sellaisen määrätyn maantieteellisen alueen suhteen, jolla tuotetta pidetään kaupan ja jossa kilpailuedellytykset ovat riittävän homogeeniset, jotta asianomaisen yrityksen taloudellista valtaa voitaisiin arvioida (11 kohta). Samassa tuomiossa, tarkistaakseen kilpailuedellytysten riittävän homogeenisyyden, yhteisöjen tuomioistuin viittasi lähinnä kuljetuskustannuksiin ja katsoi, että jos nämä kustannukset eivät muodosta estettä tuotteiden jälleenmyynnille, ne ovat relevantteja markkinoita yhtenäistäviä tekijöitä (edellä mainittu asia United Brands v. komissio, tuomion 55 ja 56 kohta).

82 Tästä seuraa, että nyt esillä olevassa asiassa relevanttien maantieteellisten markkinoiden määrittely on erityisesti mannermaisten tuottajien lasin kuljetuskustannukset huomioon ottaen perusteltu. Lisäksi on todettava, että määritelläkseen Euroopan markkinoiden kilpailuedellytykset komissio on kanteen

kohteena olevassa päätöksessä paitsi tutkinut edellä mainittuja kustannuksia, myös tarkistanut, että mannermaisten tuottajien Irlantiin viemä määrä oli vuosien 1988 ja 1994 välillä noin kolmannes kyseisessä maassa kysytyn floutlasin määrästä, että viiden tärkeimmän mannermaisen tuottajan soveltamien hintojen erot Irlannissa ja viidessä muussa Euroopan maassa eivät osoittaneet erillisten markkinoiden olemassaoloa ja että Irlannin markkinoille tulolle ei ollut teknisiä tai normatiivisia esteitä. On vielä todettava, että vaikka kantaja kiistää edellä mainitussa asiassa United Brands vastaan komissio annetusta tuomiosta ilmenevien kriteerien asianmukaisen soveltamisen, se ei ole ilmoittanut, miten niitä olisi sovellettava, jotta maantieteelliset markkinat rajattaisiin ottaen huomioon kuljetuskustannusten vaikutus kilpailuedellytyksiin.

83 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäinen väite on hylättävä.

— Toinen väite

84 Sen väitteen osalta, joka koskee komission kuljetuskustannuksista tekemän analyysin oikeellisuutta, on todettava, että siinä otetaan huomioon alan yritysten Pilkington-Techint/SIV:n yrityskeskittymää koskevan tutkinnan yhteydessä toimittamat tiedot ja tämän tutkinnan seurauksena tehty päätös. Kyseisessä päätöksessä komissio huomauttaa seuraavaa: 1) noin 80—90 prosenttia yhden tehtaan lasintuotannosta myydään 500 kilometrin säteellä; tämä etäisyys ylittyy toisinaan ja voi olla jopa 1 000 kilometriä, jonka jälkeen kuljetuskustannuksista tulee liian korkeita, eli ne eivät ole kilpailukykyisiä; 2) yksi lasintuottajayritys kilpailee 500 kilometrin säteelle ulottuvalla luonnollisella toimitusalueellaan niiden muiden yritysten kanssa, joiden toimitusalueet menevät sen kanssa päällekkäin; 3) koska kullakin näistä viimeksi mainituista yrityksistä on oma ulompi toimitussäteensä, yrityksen kilpailu sen säteellä toimivien yritysten kanssa pyrkii ulottumaan näiden luonnollisille toimitusalueille; 4) tämän vuoksi on tarkoi-

tuksenmukaista arvioida yhteisöä kokonaisuudessaan relevantteina maantieteellisinä markkinoina.

85 Aluksi on tutkittava, etteivät komission kanteen kohteena olevassa päätöksessä esittämät perustelut relevanttien maantieteellisten markkinoiden määrittelystä ole ristiriitaisia, sillä suullisessa käsittelyssä ilmeni, että komissio viittasi kanteen kohteena olevan päätöksen useissa kohdissa Pilkington-Techint/SIV-päätökseensä, jonka 16 kohta näyttää olevan ristiriidassa kanteen kohteena olevan päätöksen 33 kohdan kanssa. Tältä osin on huomattava, että päätöksen perusteluihin sisältyvä ristiriita merkitsee perustamissopimuksen 190 artiklaan perustuvan velvoitteen noudattamatta jättämistä ja vaikuttaa päätöksen pätevyyteen, jos näytetään, että tämän ristiriidan vuoksi päätöksen adressaatti ei voi kokonaan tai osittain saada tietää päätöksen todellisia perusteluja ja että tämän vuoksi päätöksen päätösosalta puuttuu kokonaan tai osittain oikeudellinen perusta (ks. mm. asia T-5/93, Tremblay ym. v. komissio, tuomio 24.1.1995, Kok. 1995, s. II-185, 42 kohta).

86 Komissio toteaa Pilkington-Techint/SIV-päätöksensä perusteluosan 16 kohdassa, että hiomaton floutlasi on raskas ja massiivinen tuote, "jonka kuljettaminen pitkiä matkoja on kallista (siten esimerkiksi kuljetuskustannukset kuormaautolla ovat 7,5—10 prosenttia myyntihinnasta 500 kilometrin matkalla)". Komissio katsoo kanteen kohteena olevan päätöksen 33 kohdassa, että kuljetuskustannukset sen luonnollisen toimitusalueen ("domestic market") rajoille ylittävät tehtaan läheisyydessä aiheutuvat kustannukset noin 10 prosentilla tuotteen arvosta.

87 Näiden kahden päätöksen huolellisen tarkastelun jälkeen on huomattava ensinnäkin, että kanteen kohteena olevassa päätöksessä viitataan Pilkington-Techint/SIV-päätökseen vetoamatta erityisesti sen perusteluosan 16 kohdassa suluissa mainittuihin prosenttiosuuksiin, ja toiseksi, että kyseisessä perusteluosan 16 kohdassa mainitut prosenttiosuudet on ilmoitettu esimerkkeinä ja niiden merkitys on otettu huomioon komission samassa päätöksessä tekemissä johtopäätöksissä, jotka vastaavat täysin sen kanteen kohteena olevassa päätöksessä tekemiä johtopäätöksiä, joiden mukaan relevantteina maantieteellisinä markki-

noina on tarkoituksenmukaista pitää yhteisöä kokonaisuudessaan, ja kolmanneksi, että Pilkington-Techint/SIV-päätökseen sisältyvän relevanttien maantieteellisten markkinoiden määrittelyn todelliset perustelut löytyvät tämän perusteluosan 16 kohdan toisesta alakohdasta, jossa täsmennetään, että "ottaen huomioon eri tehtaiden hajanainen sijainti ja se, että luonnolliset toimitusalueet ovat usein päällekkäisiä siten, että vaikutukset voivat välittyä yhden piirin alueelta toiselle, relevantteina maantieteellisinä markkinoina on tarkoituksenmukaista pitää yhteisöä kokonaisuudessaan".

88 On todettava, ettei komissio ole toiminut ristiriitaisesti yhtäältä rajoittaessaan Pilkington-Techint/SIV-päätöksessään relevantit maantieteelliset markkinat nojautuen ennen kaikkea floutlasin tietyn tuotantolaitoksen luonnollisen maantieteellisen toimitusalueen käsitteeseen, jota kuvaavat samankeskiset ympyrät, joiden säteen määrittelevät kuljetuskustannukset, ja toisaalta päätyessään kanteen kohteena olevassa päätöksessä samaan markkinoiden rajaamiseen todettuaan, että yhden tuottajan hyväksyttävät kuljetuskustannukset sen tehtaan luonnollisella toimitusalueella ylittävät noin 10 prosentilla tuotteen arvosta ne kustannukset, joita sille aiheutuu kyseisen tehtaan lähialueella. Luonnollisen toimitusalueen ja tehtaan lähialueen käsitteet, joiden perusteella komissio on katsonut, etteivät kuljetuskustannukset ylittäneet 10:tä prosenttia, ovat johdonmukaisia. Näiden kahden käsitteen avulla voidaan määrittää yrityksen relevantit maantieteelliset markkinat kuljetuskustannusten perusteella mittaamalla näiden markkinoiden ulottuvuus, ei yrityksen tehtaalta käsin, vaan sen luonnollisen toimitusalueen tai läheisyydessä olevan alueen määrittävän, sitä ympäröivän ympyrän tai usean ympyrän useasta kehäpisteestä lähtien.

89 Tästä seuraa, että toisin kuin suullisessa käsittelyssä näytti ilmenevän, kanteen kohteena oleva päätös ei ole ristiriitainen siltä osin kuin sen 33 kohdassa viitataan Pilkington-Techint/SIV-päätökseen.

90 Kantaja ei puolestaan kiistä sinänsä komission luonnollisen toimitusalueen ("domestic market") määrittämiseksi käyttämiä kriteerejä, joihin kanteen koh-

teena oleva päätös perustuu. Väittäessään komission tehneen ilmeisen arviointivirheen relevanttien maantieteellisten markkinoiden määrittelyssä kantaja riitauttaa ainoastaan niiden lasintuottajien vastausten luotettavuuden, joihin kyseinen arviointi perustuu.

91 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tältä osin, että asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla kuulluille kolmansille yrityksille voidaan määrätä seuraamuksia virheellisten tietojen perusteella, minkä vuoksi niiden ei voida pääsääntöisesti katsoa toimittavan muita kuin täsmällisiä ja luotettavia tietoja, jollei vastakkaista näyttöä esitetä. Kantaja ei voi yrittää kieltää näissä vastauksissa annettujen tietojen arvoa viittaamalla pelkästään kuljetuskustannusten analyysiin, jonka se esitti hallinnollisen menettelyn aikana 24.5.1994 päivätyssä kirjeessään ja jota komissio ei hyväksynyt kanteen kohteena olevassa päätöksessä.

92 Kantaja viittaa 24.5.1994 päivätyssä kirjeessään Dublin Port and Doks Boardin Dublin City University Schoolilta pyytämään selvitykseen (jäljempänä Dublin Port Report) Dublinin sataman kuljetuskustannuksista. Pilkingtonin saamien kuljetuskustannuksia koskevien etuuksien osalta kantaja vetoaa tietoihin, jotka eivät viittaa nimenomaisesti Pilkingtoniin, vaan jotka ainoastaan yhdistetään Pilkingtonin oletettuun taloudelliseen toimintaan. Esimerkiksi kirjeensä sivulla 4 se väittää seuraavaa: "[Pilkingtonin] ei tarvitse turvautua yksityisiin aluksiin, ja se käyttää näin ollen niitä, joista aiheutuu vähiten kustannuksia. Dublinin satamakirjojen mukaan (s. 172—173) määrän tai taattujen toimituserien perusteella voidaan myöntää 15—18 prosentin suuruinen alennus. Koska Pilkington tuo maahan suuria määriä Irlannin markkinoille tarkoitettua lasia (ja sillä on toimipaikka Dublinissa), se voi saada kaikkein suurimmat alennukset. Toisaalta 18 prosentin alennus myönnetään päiväkuljetuksista, kun taas 15 prosenttia on korkein yökuljetuksista myönnettävä alennus. Liverpoolin läheisyyden vuoksi Pilkington voi saada suurimman alennuksen eli 18 prosenttia. Kish katsoo, että Pilkington voi lähettää jopa 40 erää viikossa ja on etuoikeutetun asiakkaan asemassa maksaessaan alhaisimpia maksuja erityisesti, jos tila on varattu kokonaisuudessaan." Kantaja ei ole kuitenkaan esittänyt tässä kirjeessään tarkkoja lukuja mannermaisista kuljetuskustannuksista. Edelleen tämän kirjeen sivulla 4

se toteaa seuraavaa: "Dublinin satamakirjoista ei ilmene 20 olemassaolevan avoimen kontin prosenttiosuutta, mutta se on varmasti hyvin alhainen, koska ainoastaan kahdella merilinjalla käytetään tätä erityistä kuljetustapaa — —."

93 Kantajan väite, joka perustuu irlantilaisten lasiyhtiöiden vastauksista ilmenevään kuljetuskustannusten merkitykseen, ei osoita riittävällä tavalla, että relevantit maantieteelliset markkinat muodostuisivat ainoastaan Irlannin alueesta. Se, että Dublinin ja Galwayn alueella toimivat lasiyhtiöt hankkivat lähes kaiken tarvitsemansa tavaran Pilkingtonilta, osoittaa ainoastaan sen, että kuljetuskustannusten kannalta viimeksi mainitulla on kilpailuetu tehtaansa maantieteellisellä lähialueella, mutta tällaisen edun on katsottavan olevan tavallista suurimmassa osassa markkinoita. Lisäksi, kuten kantaja itsekin toteaa, useat muut irlantilaiset yhtiöt ostavat huomattavia määriä lasia mannermaisilta tuottajilta. Tältä osin on todettava, että Limerickissa toimiva yhtiö, joka sijaitsee Dubliniin nähden vastaavalla etäisyydellä kuin Galway, ostaa Pilkingtonilta ainoastaan 62 prosenttia tarvitsemastaan lasista. On siis selvää, että irlantilaisten yhtiöiden vastauksiin perustuvista lasin maahantuontitiedoista ei voida päätellä, kuten kantaja tekee, että Irlannin markkinat olisivat Pohjois-Euroopan markkinoista erilliset markkinat.

94 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa lopuksi, että kantajan väitteille ei saada mitään tukea sen esiin tuomista päätöksistä. Ensinnäkin on huomattava, että vaikka laakalasipäätöksen perusteluosan 77 kohdasta ilmenee, että lasin kuljetuskustannus on hyvin tärkeä tekijä kansallisten rajojen ulkopuolelle suuntautuvassa myynnissä ja että vientiin tarkoitettu tuotannon osa on pienempi kuin kotimarkkinoille tarkoitettu osa, tämä ei merkitse sitä, että kanteen kohteena olevassa päätöksessä esitetty kustannusanalyysi olisi virheellinen. Toiseksi kipsilevymarkkinoiden tilanne BPB-päätökseen johtaneessa tapauksessa poikkesi täysin floutlasimarkkinoiden tilanteesta. Kyseisestä päätöksestä ilmenee, että nyt esillä olevasta asiasta poiketen BPB Industries -yhtiöllä, jonka väitettiin käyttäneen väärin määräävää markkina-asemaansa, oli Irlannissa kansallisille markkinoille tavaraa toimittava tehdas ja Isossa-Britanniassa toimiva tehdas, joka ei vienyt tavaraa Irlantiin. Tältä osin komissio totesi, että Isossa-Britanniassa sijainneen tehtaan hinnat eivät olleet kilpailukykyisiä Irlannin tehtaan hintoihin nähden (ks. BPB-päätöksen perusteluosan 21 kohta). Komissio katsoi, että Iso-

Britannia ja Irlanti muodostivat relevantit maantieteelliset markkinat, koska nämä maat olivat "ainoat yhteisön alueet, joilla BPB [oli] sekä ainoa tuottaja että lähes monopoliaseman omaava yhtiö kipsilevyjen toimituksessa" (BPB-päätöksen perusteluosan 24 kohta). Se määritteli siten maantieteelliset markkinat täysin eri tekijöiden perusteella kuin kantaja on tuonut esiin nyt esillä olevassa asiassa.

95 Edellä esitetystä seuraa, että toinen väite on hylättävä.

— Kolmas väite

96 Yhdistyneestä kuningaskunnasta muihin yhteisön maihin myydyn 4 mm:n floutlasin fob- ja cif-hintojen eroista tehdyn analyysin osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei tällainen analyysi muuta komission kanteen kohteena olevassa päätöksessä niistä tekemiä johtopäätöksiä.

97 Fob-hintojen osalta on todettava, että kuten komissio on korostanut, ne vastaavat tuotteen hintaa aluksella eivätkä sisällä myöhempiä kuljetuskustannuksia, jotka tulevat tämänkaltaisilla markkinoilla tavallisesti tuottajan vastattaviksi; näin ollen näistä hinnoista ei voida katsoa saatavan asianmukaista tietoa todellisista markkinahinnoista.

98 Sitä vastoin cif-hinnat, jotka käsittävät tuotanto-, vakuutus- ja kaikenkaltaiset kuljetuskustannukset, voidaan ottaa huomioon määritettäessä todellisia markkinahintoja. On kuitenkin todettava, että kantajan esittämät tiedot eivät tue sen väitettä, jonka mukaan relevantteina maantieteellisinä markkinoina olisi Irlanti. Näistä tiedoista ilmenee, että Irlannissa sovellettujen keskimääräisten hintojen ja Alankomaissa sovellettujen keskimääräisten hintojen ero (470/500 eli 30 ecua tonnilta) on alempi kuin Alankomaissa sovellettujen keskimääräisten hintojen ero

Saksassa, Belgiassa tai Luxemburgissa sovellettuihin hintoihin (500/540 eli 40 ecua tonnilta). Tällaista väitettä arvioitaessa olisi päädyttävä siihen, että Irlanti kuuluu samoille maantieteellisille markkinoille kuin Alankomaat, eikä siihen, kuten kantaja väittää, että Irlanti muodostaisi muuhun Pohjois-Eurooppaan nähden erilliset markkinat.

99 Edellä esitetyn perusteella tämä kolmas väite on hylättävä.

100 Tästä seuraa myös, että viides kanneperuste on hylättävä perusteettomana.

101 Tämän vuoksi kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

102 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Kantajan hävittyä asian ja vastaajan vaadittua oikeudenkäyntikulujensa korvaamista kantaja on velvoitettava korvaamaan ne.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Moura Ramos Tiili Mengozzi

Julistettiin Luxemburgissa 30.3.2000.

H. Jung

kirjaaja

V. Tiili

neljännen jaoston puheenjohtaja